تصوير ابو عبدالرحمن الكردي

حکومەتی هەرێمی کوردستان - عیراق
وەزارەتی پەروەردە
بەڕێوەبەرایەتی گشتی پرۆگرام و چاپەمەنییەکان

خوێندنەوەی کوردی

بۆ
پۆلی سێیەمی بنەڕەتی

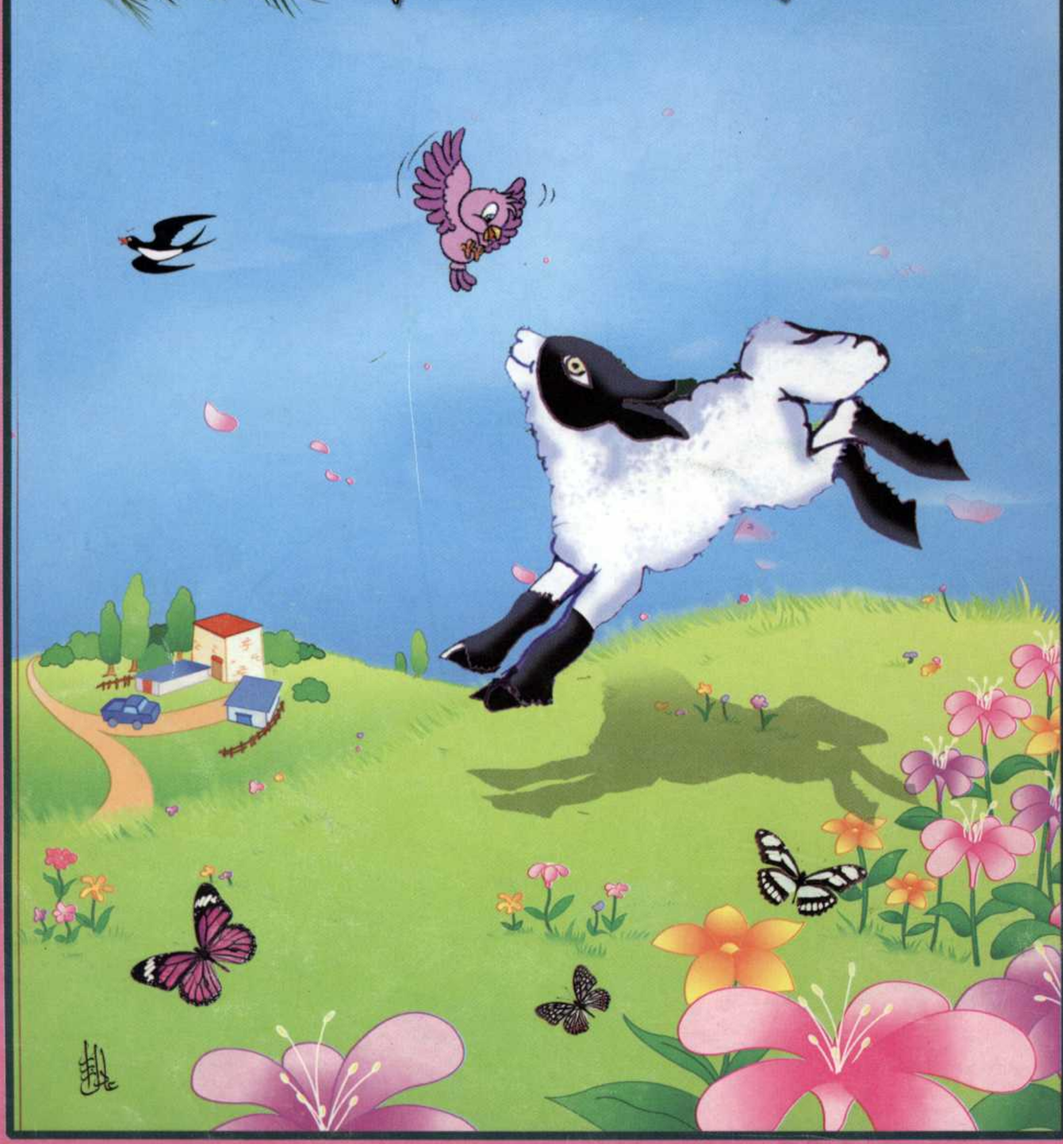

حکومەتی هەرێمی کوردستان- عیراق
وەزارەتی پەروەردە
بەڕێوەبەرایەتی گشتی پرۆگرام و چاپەمەنییەکان

خوێندنەوەی کوردی

بــــۆ

پۆلی سێیەمی بنەڕەتی

دانانی
لیژنەیەك لە وەزارەتی پەروەردە

چاپی یەکەم   ٢٧٠٨کوردی   ٢٠٠٨زایینی

چاپخانەی الاتحاد - لوبنان

سەرپەرشتی زانستی چاپ
سادق ئەحمەد عوسمان

سەرپەرشتی هونەری چاپ
سەباح سەعید عەبدولاَ

دیزاین و بەرگ
عـــادل زرار

نیگار
محەمەد هاشم

له سه‌ره‌تای ساڵه‌وه

براكانم! خوشكه‌كانم!

هاوڕێ خۆشه‌ویسته‌كانم!

ده‌رگای مه‌كته‌ب كرایه‌وه

پشووی هاوین بڕایه‌وه

جا نۆره‌ی قوتابخانه‌یه

كه بۆ زانین هێلانه‌یه

به یه‌كتر شاد ده‌بینه‌وه

ڕێگای خوێندن ده‌گرینه‌وه

كاكه‌ی فه‌للاح- دیوانی (چرۆ)

واتای وشەکان:

وشە		واتا
هاوڕێ	:	هەڤاڵ
پشوو	:	بهن ڤەدان، حەسانەوە، حەوانەوە

ڕاهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. چۆن پشووی هاوینت بەسەر برد؟

٢. کوێ بۆ زانین هێلانەیە؟

ڕاهێنان (٢)

ئەم بۆشاییانە بە وشەی گونجاو تەواو بکە:

١. براکانم ....

٢. .... خۆشەویستەکانم.

٣. جا نۆرەی ....

٤. کە بۆ .... هێلانەیە.

چالاکی (١)

مامۆستا سوودەکانی پشووی هاوین بۆ قوتابییان ڕووندەکاتەوە.

چالاکی (٢)

کوڕ: ئەم کوڕە ئەم کوڕانە

تۆش ئەم وشانە وەک ئەوەی سەرەوەی لێبکە.

کرێکار ....

جووتیار ....

کیژ ....

دار ....

گوڵ ....

ڕەوشتی باش

سیروان خوشکێکی بچووکی هەبوو ناوی (ڤیان) بوو.

ڕۆژێك سیروان لە خوشکە بچووکەکەی خۆی پرسی:

ڤیان! کە دەچیت بۆ قوتابخانە، بە کوێدا دەڕۆیت؟

ڤیان گوتی:

بەسەر قەراغی ڕێگادا دەڕۆم

سیروان: ڤیان! ئەگەر ویستت لەم بەری ڕێگاکەوە بپەڕیتەوە ئەوبەری ڕێگاکە چی دەکەیت؟

ڤیان: ئەگەر بمەوێت لە ڕێگا بپەڕمەوە، بەلای ڕاستو چەپمدا دەنۆڕم. ئەگەر دیتم ئۆتۆمبێلێك دێت، لەلایەکی ڕێگاکە ڕادەوەستم تا ڕادەبورێت، ئینجا دەپەڕمەوە.

سیروان: ڤیان! له خوێندنگه چی فێر دەبیت؟.

ڤیان: فێری خوێندنەوەو نووسینو ڕەوشتی بەرزو وێنەو ژمارەو گەلێک بابەتی دیکە فێر دەبم.

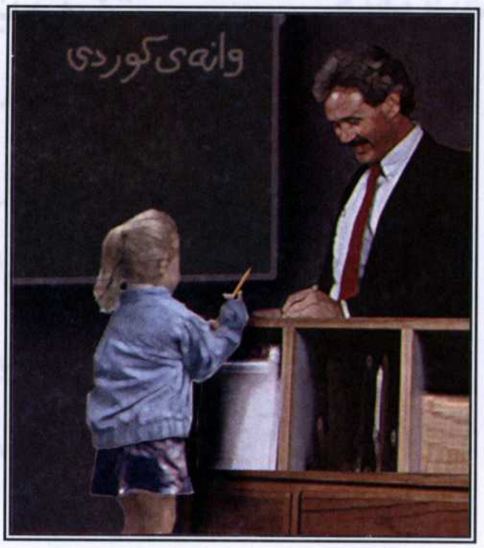

سیروان: لەکاتی پشوودا چی دەکەیت؟.

ڤیان: له پشوودا دەچمە مەیدانی قوتابخانەو لەگەڵ هەڤاڵەکانمدا گەمە دەکەم و ئازار بە کەس ناگەیەنم.

سیروان: پێم بڵێ، ئەگەر خامە یا شتێکی دیت لە گۆڕەپان دۆزییەوە چی لێدەکەیت.

ڤیان: ئەگەر قەڵەم یا شتێکی دیم دۆزییەوە بە شوێن خاوەنەکەی دەگەڕێمو دەیدەمەوە. ئەگەر نەمزانی هی کێیە دەیدەمە دەستی مامۆستاکەم.

واتای وشەکان

وشە		واتا
خاوەن	:	خودان
رادەبورێت	:	تێدەپەڕێت
ڕێگا	:	جادده، شاڕێ، شەقام
هەڤاڵ	:	برادەر، ئاوەڵ
گەمە	:	یاری، وازی
دۆزییەوە	:	دیتیەوە
دەنۆڕم	:	تەماشا دەکەم

راهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. سیروان خوشکێکی بچووکی هەبوو، ناوی چی بوو؟

٢. ڤیان، کە دەچووە قوتابخانە، بە کوێدا دەڕۆیشت؟

٣. ڤیان لە قوتابخانە چی فێر دەبیت؟

٤. ڤیان لەکاتی پشوودا چی دەکات؟

٥. ڤیان ئەگەر پێنووستیکی لە گۆڕەپانی قوتابخانەدا دۆزییەوە، چی لێدەکات؟

چالاکی

بۆ خۆشنووسین

قوتابخانە بۆ زانین هێلانەیە

ئەم دێرە بە خەتێکی جوان لە تێنووسەکەت دووجار بنووسە.

چۆلەکەو ڕێوی

چۆلەکەیەکی جوانکیلە لە دارستانێک بۆ دانەوێڵە دەگەڕا، لە ناکاو ڕێوییەکی لێپەیدا بوو پەلاماری داو گرتی.

چۆلەکەی بەسەزمان لەبەر دەستی ڕێوی تەڵەکەبازدا وەکو بی ناو ئاو دەلەرزی. ڕێوی بە فیزێکەوە لە چۆلەکەی پرسی: ئەرێ پێم ناڵێیت تۆی بێدەستەڵات بۆچی دڵخۆش‌و بەختیاریت؟ بەڕاستی سەیرە! من بەم هەموو هێزو توانایەمەوە هەمیشە دڵتەنگم، کەچی چۆلەکەیەکی لاوازی وەک تۆ هەردەمە لە ئاوازێک لێدەدەیت‌و ئەم چڵ‌و ئەو چڵ دەکەیت. چۆلەکەی بەسەزمان بە ترس‌و لەرزەوە گوتی: ڕێوی ئەگەر دەتەوێت هۆی بەختیاریم بزانیت بەرم بدە با بفڕمە سەر یەکێك لەو چڵانە، ئەوجا گوێم لێ بگرە نهێنی خۆمت لێ ئاشکرا دەکەم جا ئەگەر گوێم لێ بگریت لەوە چاکتر نییە سیسەڵەیەکی وەکو من بخۆی؟

ڕێوی هەندێك بیریكردەوەو ئەوجا چۆلەكەكەی بەڕەڵاكرد.

چۆلەكەكە فڕییە سەر دارێكی بڵندو تۆزێك حەسایەوە، گوتی: ئەی ڕێوی من سەرەڕای بێدەسەڵاتیم هەمیشە دڵخۆشو بەختیارم، چونكە هیچ بیر لە ئازاردانی كەسانی دی ناكەمەوەو زۆرداریم بە خەیاڵ نایەت، بەڵام تۆی فێڵباز بە ئازاردانی بێدەسەڵاتانەوە خەریكیتو هەر بیر لە زۆرداری دەكەیتەوە، لەبەر ئەوە هەموو كاتێك لە غەمو پەژارەدا دەژیتو دوژمنت زۆرە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
چۆلەکە	:	چویچك، کێشکە
لە ناکاو	:	لە پڕ
پەلاماریدەدات:		پڕیدەداتێ
بە فیزێکەوە:		بە لە خۆبایی بوونەوە، بە لووت بەرزییەوە
چڵ	:	تای دار، لق
سیسەڵەیەکی:		لاواز
پەژارە	:	خەم، خەفەت

راهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانەی خوارەوە بدەوە:

١. بۆچی رێوی پەلاماری چۆلەکەکەیدا؟

٢. رێوی بەچی بەناوبانگە؟

٣. نهێنی چۆلەکەکە چی بوو؟

ددانەکانمان

خوێندکارانی خۆشەویست: دروستی ددانەکانمان نیشانەی تەندروستیمانە. بۆیە پێویستە ئاگاداری ددانەکانمان بین، ڕۆژانە بە فلّچەو هەویری ددان بیانشۆین. لە دوای هەر نانخواردنێکدا پاکیان بکەینەوە، شیرینی کەم بخۆین. هەروەها وا باشە جاروبار بچینە لای پزیشکی ددان بۆ پشکنینو پاراستنیان لە کلۆری‌و نەخۆشی دیکە.

مرۆڤ بە دوو جار ددانی دێن:

ددانەکانی جاری یەکەم پێیاندەگوترێت: ددانی شیری، ژمارەیان بیست ددانە، لە تەمەنی شەش ساڵی بەو لاوە ئەم ددانانە دەکەون‌و، دوای ماوەیەکی دی ددانی هەمیشەیی دێن کە ژمارەیان سیی‌و دوو ددانە. ئەم ددانە هەمیشەییانە ئەگەر کەوتن ددانی دیکەیان لە جێ نایەتەوە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
تەندروستی	:	ساخلەمیا لەشی
بۆیە	:	لەوا
پاکیان بکەینەوە	:	پاکژیان بکەین
نەخۆشی	:	نە ساخی
پێیاندەگوترێت	:	دبێژنێ
بەولاوە	:	ئەولاتر
نایەتەوە	:	ناهێتەڤە

چالاکی (١)

قوتابییانی خۆشەویست

ئەم ئەندامانەی خوارەوەی لەشی مرۆڤ لەسەر وێنەکە دیاربکە:

ناوک، سینگ، چاو، گوێ (گوهـ)، ئەژنۆ (چۆک)، دەم، ئەنگوست (تبل)، پەنجەی پێ.

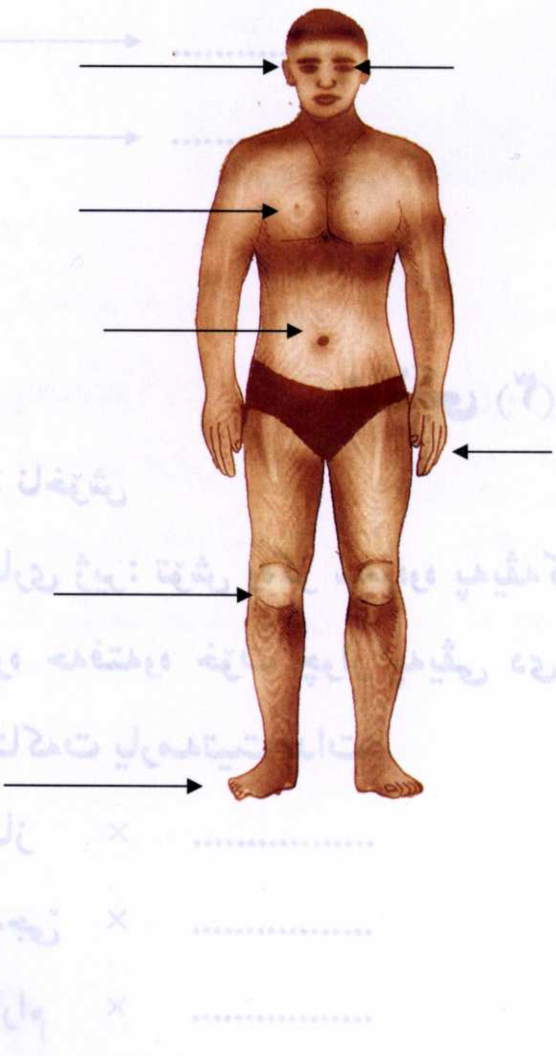

چالاکی (٢)

ددان ← ددانەکان

چاو ← چاوەکان

قوتابی ژیر... تۆش ئەم پەیڤانە وەکو ئەوانی پێشوو لێبکە:

دەست ← ....

ئەنگوست ← ....

پەنجە ← ....

نینۆک ← ....

چۆک ← ....

چالاکی (٣)

خۆش × ناخۆش

خوێندکاری ژیر: تۆش وەکو سەرەوە پەیڤەکانی لای خوارەوە تەواو بکەو لە ژمارە حەفتەوە خۆت چوار پەیڤی دی بهێنەوە. ئەگەر نەتزانی با مامۆستاکەت یارمەتیت بدات:

١. ساز × ....

٢. بەجێ × ....

٣. ئارام × ....

٤. پەسەند × ....

٥. ڕێک × ....

٦. پاک × ....

٧. .... × ....

٨. .... × ....

٩. .... × ....

١٠. .... × ....

قوتابیــــــــــم

قوتابیم لە پۆلی ســێ   ئازاو ژیر، بەڕێو جــێ
بولبولی گچکەو ساوام   لە باخی ژین بێ پەروام
شەیدای گوڵی زانستم   هەر خوێندنە مەبەستم
شەوو ڕۆژ هەوڵــدەدەم   بەهۆی کتێب پێبگــەم
تا بگەمە خۆشی ژیان   لە چوارچێوەی کوردستان

"عەزیز مەلا ڕەش"

واتای وشەکان

وشە		واتا
ژیر	:	عاقڵ
بێ پەروام	:	بێ ترسم، بێ باکم
شەیدا	:	عەوداڵ
بەڕێو جێ	:	ڕێکوپێک
هەوڵدەدەم	:	کۆشش دەکەم، تێدەکۆشم
پێبگەم	:	بیگەمێ

راهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانەی خوارەوە بدەوە:

١. تۆ لە قوتابخانە فێری چی دەبیت؟

٢. تۆ شەیدای چیت؟

ڕاهێنان

ئەم بۆشاییانە پڕ بکەوە:

١. قوتابیم لە ....

٢. هەر خوێندنە ....

٣. لە باخی ژین ....

٤. شەوو ڕۆژ ....

٥. بگەمە خۆشی ....

٦. لە چوارچێوەی ....

چالاکی (١)

خوێندکارێکی دەنگخۆش سروودێکی کوردی بلێت.

چالاکی (٢)

بە خەتێکی جوان دووجار ئەم دێرە هۆنراوەیە بنووسەوە.

بخوێنە چونکە خوێندن

مەرهەمە بۆ زامی گەل

ئەنجامی درۆکردن

رۆڵەکانم، درۆکردن ڕەوشتێکی ناشیرینە، ئەنجامی زۆر خراپە با ئەم چیرۆکەتان لەسەر خراپی درۆکردن بۆ ڤەگێڕم:

جارێکیان، شوانێك مەڕەکانی دەلەوەڕاند، لە پڕ هاواری کرد:

- هۆ خەڵکینە بگەنە هانام، گورگ مەڕەکانی منی خوارد!!

خەڵك بۆ ڕزگارکردنی مەڕەکانی خێرا رایان کرد، بەڵام شوان لە قاقای پێکەنینی داو گوتی:

بە خوا وا نەبوو درۆم کرد.

ڕۆژ هات و ڕۆژ چوو، گورگ بە ڕاستی کەوتە ناو مەڕو ماڵاتەکەو شوان هاواری لێهەستا:

خەڵکینە، ئەی هاوار گورگ مەڕەکانی منی خوارد، زوو فریام کەون!

خەڵکەکە گوێیان پێ نەدا چونکە پێشتر شوانە درۆی لە گەڵ کردبوون، بۆیە گورگ مەڕەکانی بێ سەروبەر کردن.

جا ڕۆلەکانم... درۆکردن هەموو کاتێك ئەنجامی خراپی هەیە.

هەر وەك پیرەمێردی شاعیر دەڵێت:

درۆزن ئاگری لە ماڵ بەربوو بوو

وتیان درۆیە کەسی بۆ نەچوو.

واتای وشەکان

وشە		واتا
گوێ	:	گوهـ
شڤان	:	شوان
مەڕ	:	پەز
لە پڕ	:	لە ناکاو
بگەنە هانام	:	فریام کەون، بمگەنێ

ڕاهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. شوانەکە چ درۆیێکی کرد؟

٢. خەڵک کە بەهانای مەڕەکانەوە هاتن، شوانەکە چی گوت؟

٣. بۆچی خەڵک لە جاری دووەمدا باوەڕیان بە شوانەکە نەکرد؟

چالاکی (١)

وشە و ڕستەکانی لای خوارەوە بخوێنەوەو ژمارەکانیان لەژێر وێنەی گونجاودا بنووسە:

١. هێلکە دەکات
٢. خێرایە
٣. دەوڕێت
٤. گارە گار دەکات
٥. کڕ دەکەوێت
٦. شیرمان دەداتێ
٧. بەوەفایە
٨. سواری دەبین

٩. دایکی جووجەڵانە
١٠. دەباڕێنێت
١١. دەحیلێنێت
١٢. خوری هەیە
١٣. دڕە
١٤. بەرزە وڵاخە
١٥. دایکی تووتکانە
١٦. دایکی بەرخانە

چالاكی (٢)

به هێلێکـ ئه‌م وشانه به پێچه‌وانه‌كانیان بگه‌هێنه:

درۆزن	سه‌ربه‌ستی
ناشیرین	دوژمـن
خراپ	نزیك
خێرا	ترسنۆك
زوو	جوان
ئازا	راستگۆ
دوور	كورت
دۆست	دره‌نگ
ژێرده‌ستی	چاكـ
درێژ	له‌سه‌رخۆ

چالاكی (٣)

به‌ڕێز مامۆستا/ ده‌كرێ له‌شێوه‌ی نواندنێك ئه‌م به‌سه‌رهاته لـه‌ناو پۆل له‌لایه‌ن چه‌ند قوتابییه‌كه‌وه نمایش بكه‌ن.

خۆشت یارمه‌تی قوتابییه‌كان بده بۆ ئه‌نجامدانی ئه‌م كاره.

زانایەكی نەمر

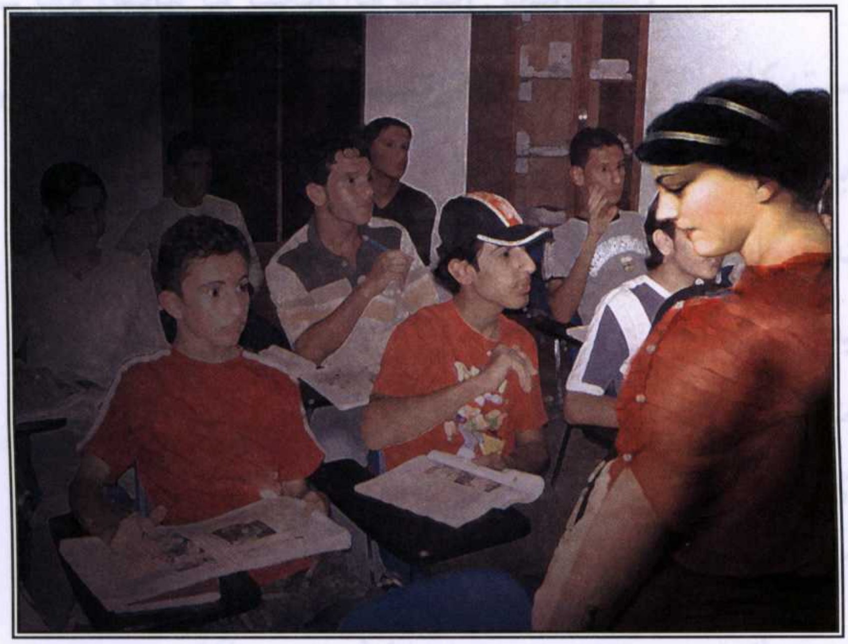

كارزان منداڵێكی زیرەك بوو، دەمێك بوو بیری لە چۆنیەتی پەیدابوونی شەو و ڕۆژ دەكردەوە، بۆیە لە مامۆستای پرسی:

مامۆستا پێمان ناڵێی شەوو ڕۆژ چۆن پەیدا دەبن؟

مامۆستا ئافەرینی لەم پرسیارە كردو ئەوجا گوتی:

قوتابییانی خۆشەویست:

سەدان ساڵ لەمەوبەر زانایان وایان دەزانی كە خۆر لە ئاسمان دەسوڕێتەوەو بەو سووڕانەوەیە شەوو ڕۆژ پەیدا دەبن.

کارزان: واتا وایان دەزانی کە زەوی بێ جوڵەیەو خۆر جووڵەو سوڕانەوەی هەیە.

مامۆستا: بەڵێ، بەڵام پاش سەدان ساڵ زانای بەناوبانگی پۆڵەندی (کۆپەر نیکۆس) ئەم بیروڕایەی راستکردەوە.

ئازاد: مامۆستا چۆن هەڵەکەی راستکردەوە؟

مامۆستا: رۆڵەکانم، پاش لێکدانەوەیەکی زۆر بۆی دەرکەوت کە خۆر هیچ جووڵەی نییە، بەڵکو زەوی دوو جۆر جووڵەی هەیە.

جۆری یەکەم، بە ماوەی ساڵێك بە دەوری خۆردا دەسوڕێتەوە بەم سووڕانەوەیە هەر چوار وەرزی ساڵ پەیدا دەبن.

بەهار، هاوین، پاییز، زستان

جۆری دووەمیش بە ماوەی شەوو ڕۆژێک بە دەوری خۆیدا دەسووڕێتەوە بەم سووڕانەوەیە شەوو ڕۆژ پەیدا دەبن.

کارزان: زۆر سوپاس مامۆستا گیان.

هەزاران سڵاو لە یادی زانای نەمر کۆپەرنیکۆس *

واتای وشەکان

وشە		واتا
خۆر	:	ڕۆژ
دەسووڕێتەوە	:	دەخولێتەوە
گۆی زەوی	:	تۆپی زەوی
بێ جووڵەیە	:	نابزڤیت، وەستاوە

* **کۆپەرنیکۆس**: زانایيەکی گەردووناسی پۆڵەندی بوو لە ساڵی ١٤٧٣ز لە دایک بووەو لە ساڵی ١٥٤٣ز کۆچی دوایی کردووە.

ڕاهێنان

ئەم بۆشاییانەی خوارەوە بە وشەی گونجاو پڕ بکەوە:

١. سەدان ساڵ لەمەوبەر زانایان وایان دەزانی کە ....

٢. زەوی بە دەوری خۆردا ....و هەر .... پەیدا دەبن.

٣. زانای بەناوبانگی پۆڵەندی .... بۆی دەرکەوت کە خۆر هیچ .... نییە.

٤. شەوو ڕۆژ لە ئەنجامی سووڕانەوەی زەوی بە دەوری .... پەیدا دەبن.

چالاکی (١)

مامۆستای بەڕێز/ لەگەڵ خۆتدا ئەمانە ئامادە بکە:

١. گۆی زەوی.

٢. چرایێک کە باشتر وایە گلۆپ بێت.

ئەوجا لەبەردەم قوتابییان هەردوو جوولەی زەوی روونبکەوە، با چرایەکە ببێتە خۆر.

چالاکی (٢)

خوێندکارانی خۆشەویست:

أ- ساڵ چەند وەرزە؟ ناوەکانیان بڵێ و بیاننووسە.

١. .... ٢. .... ٣. .... ٤. ....

ب- زەوی بە ماوەی چەند کاتژمێر بە دەوری خۆیدا دەسوڕێتەوە؟ زەوی بە ماوەی .... کاتژمێر (دەمژمێر) بە دەوری خۆیدا دەسووڕێتەوە.

(ئەگەر نەتزانی لە مامۆستاکەت بپرسە)

جـ- زەوی بە چەند ڕۆژ بە دەوری خۆردا دەسووڕێتەوە؟

زەوی بە .... ڕۆژ بە دەوری خۆردا دەسوڕێتەوە.

(ئەگەر نەتزانی لە مامۆستاکەت بپرسە).

چالاکی (٣)

بە خەتێکی جوان دووجار ئەم دێرە لە تێنووسەکەت بنووسەوە:

﴿خۆر سەرچاوەی ڕووناکیی و هەموو وزەیەکە﴾.

چالاکی (٤)

قوتابی خۆشەویست/ ساڵ چوار وەرزەو دوازدە مانگیشە، هەر وەرزێك سێ مانگە، ناوی مانگە کوردییەکان ئەمانەن:

وەرزی بەهار	وەرزی هاوین
١. خاکە لێوە (نەورۆز)	٤. پووشپەڕ
٢. گوڵان (بانەمەڕ)	٥. خەرمانان
٣. جۆزەردان	٦. گەلاوێژ

وەرزی پایز	وەرزی زستان
٧. رەزبەر	١٠. بەفرانبار
٨. خەزەڵوەر (گەڵارێزان)	١١. رێبەندان
٩. سەرماوەز	١٢ رەشەمە

خوێندکاری ژیر/ ناوی مانگە کوردییەکان لەبەر بکە.

سەیرانەكك كوردستانێ

هۆگر دگەل خێزانا خۆ دچوونە هاڤینگەها بێخال، برێڤە و دپەنجەرا ئۆتۆمبێلێڕا هۆگری بەرێ خۆ دا سروشتێ كوردستانێ، چیاو گرو دۆلو نهالان. دلێ وی بڤان دیمەنێن جوان گەلەك خۆش بوو، پشتی گەهیشتینە وێدەرێ دناڤ ئاڤێدا هۆگری یاری دكرن، ئەلند نیاسیو بوونە هەڤالێن ئێكو دانوستاندن كرن.

هۆگر: ئەلند لە كوێ هاتووی؟

ئەلند: ئەز ژ دهۆكێ هاتیمە.

هۆگر: دەچیتە قوتابخانە؟

ئەلند: بەلێ و ئەز گەلەکێ زیرەكو چەلەنگم.

هۆگر: سالی داهاتوو دێمە شاری دهۆكو بە کرمانجی دێ ئاخڤم.

ئەلند: بەلێ ئەم یەکـ میللەتین.

پاشان خودا حافیزی ل ئێکو دوو کر. هەر یەك چوو دەڤـ خێزانا خۆ.

ئەلندی گوتە بابێ خۆ: بۆچی هەتا نهۆ مە ئێك زمانێ خواندنو نڤیسینێ نینە؟

باب: ئەلند ما تە ئەو دارو بار نەدیتن هەمی بیێن رەش بووی، خەملا چیایان گوهارتبوو؟ ئەو دوژمنێ میللەتێ کورد سۆت بوونو وان نەدهێلا ئەم ببینە یەکـ، لێ کورد یەکنونابنە دوو.

ئەلند: سۆزبیت بابە گیان سالا داهاتی ب کرمانجیا ژێری باخڤم.

واتای وشەکان

وشە		واتا
هاڤینگە	:	هاوینەهەوار
برێڤە	:	لە ڕێگادا
بەرێ خۆدا	:	تەماشای کرد
گر	:	گرت
نهال	:	گەلی
پشتی	:	دوای
بڤان	:	بەمانە
وێرێ	:	ئەوێ
چەلەنگ	:	چالاك
نهۆ	:	ئێستا
گوهاڕتبوو	:	گۆڕیبوو
خەمل	:	جوانی
لێ	:	بەڵام
باخڤم	:	قسەبکەم، بدوێم
ڤانە	:	ئەمانە

ڕاهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. هۆگرو خێزانا خۆ کیڤە چوو بوون؟

٢. هۆگری دپەنجەرا ئوتومبێلێڕا چ دیت؟

٣. هۆگری کی ناسی؟

٤. ئەلند ل چ باژێڕ هات بوو؟

٥. ئەلندی چ سۆزدا؟

ڕاهێنان (٢)

ئەم بۆشاییانەی خوارەوە بە وشەی گونجاو پڕ بکەوە:

١. هۆگری .... دکرن.

٢. هۆگرو .... بوونە هەڤالێن ئێکـ.

٣. باب: ما تە ئەو .... هەمی یێ ڕەش بوون.

٤. ئەلند گەلەکی ....

چالاکی (١)

١. ناڤێن سێ هاڤینگەهێن کوردستانی بنڤیسە.

ئـ. .... ب. .... پ. ....

٢. هەر هاڤینگەهەك ژ ئەوێن تە نڤێسین دکەڤنە کیڤ پارێزگەهێ؟

٣. بۆچی دبێژنێ هاڤینگەهـ؟

ئەگەر پێویست بوو: مامۆستا یارمەتی قوتابییان بدەت.

چالاکی (٢)

هەر قوتابییەك باسی سەیران بکات کە لە ڕۆژی نەورۆز لەگەڵ خێزانەکەی کردوویەتی.

چالاکی (٣)

هاڤین + گە ⟵ هاڤینگە

تۆش ئەم وشانە وەکو سەرەوە لێبکە:

دەرمان + گە ⟵

جێ + گە ⟵

دەر + گە ⟵

خوێندن + گە ⟵

پەیمان + گە ⟵

کار + گە ⟵

کۆترو مێروله

جارێکیان کۆترێك بۆ ئاو خواردنەوە لەسەر کەناری رووبارێك راوەستابوو، چاوی بەمێرولەیەک دەکەوێت، کەوتۆتە ناو رووبارەکەوە، خەریکە بخنکێت. کۆترەکە دڵی بە مێروله هەژارەکە سووتاو چیلکە دارێکی بۆ هاوێشت، تا خۆی پێوە بگرێتەوە، مێرولەکە سواری چیلکەدارەکە بوو، لە خنکان رزگاربوو.

زۆر سوپاسی کۆترەکەی کرد.

پاش ماوەیەکی کەم، کۆترەکە بۆ سەردارێکی نزیك رووبارەکە هەڵفڕی، راوکەرێك چاوی پێکەوت و ویستی راوی بکات.

مێروله‌كه دیتی راوكه‌ره‌كه ده‌یه‌وێت كۆتره‌كه راوبكات، له دڵی خۆیدا گوتی: ئه‌و كۆتره منی له خنكاندن رزگاركرد، پێویسته منیش ئه‌و رزگار بكه‌م. پاشان مێروله‌كه خێرا خۆی گه‌یانده راوكه‌ره‌كه‌و توند لاقی گه‌ست, راوكه‌ره‌كه ئاوڕیدایه‌وه‌و ئاگای له كۆتر نه‌ما.

له‌و كاته‌دا كۆتره‌كه هه‌ڵفڕی‌و له پاداشتی ئه‌و چاكه‌یه، كه له‌گه‌ڵ مێرووله‌كه‌دا كردبووی، له مردن رزگاریبوو.

واتای وشەکان

وشە		واتا
کەنار	:	ڕۆخ، قەراخ
باشی	:	چاکی
لەو کاتە	:	لەو دەمە
چیلکە	:	دارێکی باریکـ
خێرا	:	بەلەز، بە پەلە
گەست	:	گازی لێگرت
هاوێشتی	:	فڕێیدا

ڕاهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. کۆترەکە لە ڕووبارەکە چی دیت؟

کۆترەکە لە رووبارەکە .... دیت خەریك بوو بخنکێت.

٢. کۆترەکە چی بۆ مێرولەکە کرد؟

کۆترەکە .... دارێکی بۆ مێرولەکە هاوێشت بۆ ئەوەی پێیدا هەڵبگەڕێت.

٣. مێرولەکە چی کرد؟

مێروولەکە سواری چیلکەدارەکە بوو لە .... رزگارییبوو.

٤. کێ کۆترەکەی دیت؟

.... کۆترەکەی دیتو ویستی راوی بکات.

٥. مێرولەکە لە دڵی خۆیدا چی گوت؟

گوتی: پێویستە من هەوڵبدەم بۆ .... ئەو کۆترەی کەمنی لە خنکاندن رزگارکرد.

راهێنان (٢)

بۆ وانەی داهاتوو هەر خوێندکارێك خۆی ئامادەبکات بەسەرهاتێکی خۆشمان لەناو پۆل بۆ بگێڕێتەوە.

راهێنان (٣)

ئەم وشانە بنووسەوە:

ئـ- تەڕو وشك.

ب- دارو بەرد.

پ- رەشو سپی.

ت- گژو گیا.

چالاکی

تۆ چاکە بکەو بیدە بە ئاوا

با کەس نەزانێ لای خوا نووسراوە.

دووجار ئەم دێرە هۆنراوەیە بەخەتێکی جوان بنووسەوە.

کوردستان

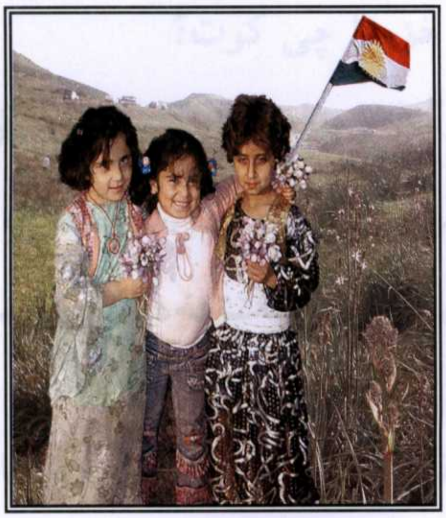

ئەم کوردستانە جوانە
خـوێنو دڵو چاومانە
خۆشـم دەوێ پڕ بەدڵ
ئـەیپارێزم وەکو گوڵ
سەربازی گەلو خاکم
رۆڵەی چوست چالاکم
کـوردسـتان دەپـارێزم
بە هەموو تواناو هێزم
سنگم دەکەم بە قەڵغان
بۆ بـەرگـری نیـشتمان.

(محەمەد پاکژ)

واتای وشەکان

وشە		واتا
سەرچاوە	:	سەروکانی
خۆر	:	ڕۆژ
دەمکەل	:	سەرێ بڵند (چیا)، لووتکە.
نایە سەر	:	دانا سەرێ خۆ
کرێکار	:	پاڵە
ئەڕۆن	:	دەچن
یەکسانی	:	وەکهەڤی، وەك یەك
فرمان	:	کار، ئیش، شوول

راهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. وڵاتی کوردان ناوی چییە؟

٢. ئاڵای کوردستان چەند رەنگە؟

چالاكی

* ناوی پێنج شار له كوردستان بڵێ.

* مامۆستا نەخشەی كوردستان پیشانی قوتابییان بدات.

* مامۆستا ئاڵای كوردستان بە ڕەنگەوە پیشانی قوتابییان بدات.

* چوار قوتابی لای تەختە ڕەشە ڕابوەستن‌و،

یەكێكیان بڵێت: من (مەهاباد)م

ئەوەی دییان بڵێت: من (دیاربەكر)م

ئەوەی دی من (كەركووك)م

چوارەم بڵێت: من (قامشلی)م

ئەمجا مامۆستا پێیان بڵێت هەریەكە لەم شارانە دەكەوێتە كوێ.

ئەمجا هەر چواریان دەستی یەكتر بگرن‌و بڵێن:

ئاسۆی دەروونم شادە

كوردستانم ئـــــازادە

زستانی کوردستان

هەموومان دەزانین کە ساڵ بریتییە لە چوار وەرز:

بەهار، هاوین، پایز، زستان.

بەهار سەری ساڵەو سەرەتای ژیانەوەی دارو درەختو گژوگیایە. پاش بەهار هاوین دێت و هەوا گەرم دەبێتو میوە پێدەگاتو دەغڵودان دەدرێتەوە. ئەوجا پایز دێتو، لە پایزدا بەرهەمی ساڵ کۆ دەکرێتەوەو ئازووخەی زستان ڕێکدەخرێت. لە دوای هەموویان زستان دێت.

کوردستان، که زۆربەی خاکەکەی شاخاوی‌و کوێستانە، لە زستان هەوای سارد دەبێت‌و بەفر و بارانی لێ دەبارێت، شاخەکانی بەرگێکی سپی بێگەرد دەپۆشن‌و خەڵکی بۆ خۆ پاراستن لە سەرما جل و بەرگی گەرم لەبەر دەکەن و کاتێك لە ماڵ چوونە دەرەوە، خۆیان باش دەپێچنەوە.

سەرەڕای ئەوەی زستان سارد و سەرمایە و بەفر ڕێگای سەیران و چوونە دەرەوە دەگرێت، زۆر شتی خۆشی تێدایە.

دوای بەفربارین، شێرە بەفرینە دروستدەکەین و لەگەڵ هاوڕێکانمان شەڕە تۆپەڵ دەکەین. شەوان لە ماڵەوە دادەنیشین، دوای نووسینەوەی وانەکانمان لەناو نوێنی گەرمدا دەنووین و خۆمان بۆ کار و خوێندنی سبەینێ ئامادە دەکەین.

واتای وشەکان

وشە		واتا
بریتییە	:	پێکدێت
زۆربەی	:	زۆرینە
خاك	:	زەوی
شاخ	:	چیا، کێو، کەژ
ئامادەدەکەین	:	ئیشدەکەین
بێگەرد	:	خاوێن، پاکـ

راهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانەی خوارەوە بدەوە:

١. ساڵ لە چەند وەرز پێکـ دێت؟

٢. وەرزی بەهار چۆن دەبێت؟

٣. هەوای کوردستان لە زستان چۆنە؟

٤. لە زستان بۆچی ڕێگای سەیران دەگیرێت؟

٥. شێرە بەفرینە چییە؟

راهێنان (٢)

ئەم ڕستانەی خوارەوە بەڕاستیو بەهێڵێك بەیەكتر بگەیەنە:

ساڵ بریتییە لە	دروست دەكەین
لە پایزدا بەرهەمی ساڵ	چوار وەرز
شێرە بەفرینە لە زستان	كۆ دەكرێتەوە

چالاكی

ئەم وشانەی خوارەوە بخوێنەوە:

شاخ و داخ

بەرد و هەرد

شوان و گاوان

چاو و برۆ

مێوژ و گوێز

شێر و پڵنگ

تیر و كەوان

شێوازی ئاخاوتن

باوکێک ئامۆژگاری کوڕەکەی دەکرد، دەیگوت:

ڕۆڵەی خۆم ئەگەر لە کۆڕێک دانیشتیت کەم بڵێ و زۆر ببیستە، ئەگەر ویستت قسە بکەیت، قسە بە کەس مەبڕە، چاوەڕوانی ئەوەبە تا نۆرەی تۆ دێت و خەڵکەکە هەموو گوێت لێدەگرن.

جا کەقسەت کرد، درێژەی پێ مەدە، چونکە ئەوەی زۆر بڵێت، هەڵەش زۆر دەکات، با قسەکانیش روون و ڕەوان بن، ڕاوێژت خۆش و گفتت شیرین بێت، بۆ ئەوەی سەرنجی خەڵکەکە رابکێشیتو کاریان لێبکەیت.

ڕۆڵەی خۆم ئەگەر یەکێک قسەی بۆ کردیت، چاک گوێی لێبگرە، بە شتی دیکە خۆت خەریک مەکە، چونکە چاک گوێ لێگرتن بەڵگەی پەروەردەی باش و ڕەوشتی پێگەیشتووە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
ببیستە	:	گوێی لێبگرە
ڕاوێژ	:	شێوەی قسەکردن
گفت	:	وتە
شێواز	:	ڕێو شوێن

ڕاهێنان

نیشانەی (✓) لەبەر دەم ڕستەی تەواو دابنێ:

١. ئەگەر یەکێك قسەی بۆ کردیت:

(   ) یەڕتووکك بخوێنەوە.

(   ) ڕووی تێبکە و گوێی بدەیە.

(   ) لەگەڵ هاوڕێیەکەتدا ئاخاوتن بکە.

(   ) قسەی پێ بڕە.

٢. ئەگەر قسەت بۆ یەکێك کرد:

(   ) زۆر بڵێ.

(   ) دەنگت بەرز کەوە.

(   ) بە دەنگێکی لەسەرخۆو ڕەوان قسەبکە.

(   ) قسەی ئاڵۆزی بۆ بکە.

راهێنان

ئەم وتوێژە تەواوبکە و لەگەڵ هاوڕێیەکتدا (بە دوو قۆڵی گفتوگۆ بکە) بە مەرجێك شێوازی ئاخاوتن پەیڕە و بکەن:

ئازاد : ڕۆژ باش. سەربەست: ....

—— : بۆ کوێ دەچیت؟ —— : ....

—— : لە قوتابخانە چی فێر دەبیت؟ —— : ....

—— : قوتابخانەی خۆت خۆشدەوێت؟ —— : ....

—— : بۆچی قوتابخانەی خۆت خۆشدەوێت؟ —— : ....

چالاکی

بەجوانی ئەم پەندە دووجار لە تێنووسەکەت بنووسە.

قسە هەزارەو دووانی بەکارە.

شێرو مشک

ڕۆژێك لە ڕۆژان شێرێک گەڕایەوە لانەکەی خۆی، دیتی مشکێکی بچووك دەسوڕێتەوە، بۆ ئەوەی شتێک بدۆزێتەوە بیخوات.

مشکە بچکۆلەکە، کە چاوی بەشێرەکە کەوت، لەترسا لەرزی لێهات، وایزانی شێرەکە دەیخوات.

بەڵام شێرەکە ئازاری نەداو گوتی:

مەترسە نات خۆم

مشکەکە زۆر سوپاسی لێبووردن و دڵ نەرمی شێرەکەی کرد و لانەکەی جێهێشت.

پاش چەند رۆژێک مشکەکە دیتی وا شێرەکە کەوتۆتە ناو تۆڕی نێچیروانێک.

چووە لای شێرەکەو پێیگوت:

گەورەم رێم بدەن، تا رایەڵی تۆڕەکە بقرتێنم رزگارتان بکەم.

شێرەکە گوتی:

پێویستم بەهاوکاری تۆ نییە بەهێزی خۆم دەپسێنم

مشکەکە لە لایەکەوە وەستاو دیتی شێرەکە هەوڵ دەدات بۆ ئەوەی خۆی لە تۆڕەکە رزگار بکات.

پاش هەوڵێکی زۆر شێرەکە نەیتوانی خۆی رزگار بکات.

مشکەکە دیسان چووە پێشیو گوتی:

ئەگەر هێزو توانای خۆت بە کەڵکت نەهات، باشیو دڵنەرمیت بە هاوارتەوە دێت.

ئەوجا دەستیکرد بە قرتاندنی تۆڕەکە تا چەند رایەڵێکی قرتاند.

شێرەکە رزگاری بوو و زۆر سوپاسی مشکەکەی کرد، کە پاداشتی چاکەکەی دایەوەو گوتی:

راستە ژیری بەگەورەییو بچووکی نییە، پاداشتی چاکەش هەر چاکەیە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
گەورەیی	:	مەزناهی
هاوکاریی	:	یارمەتی
لانە	:	بێشە
بقرتێنم	:	بکرتێنم، بپچڕێنم
نێچیروانێک	:	راوچییەک

راهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. شێرەکە لە لانەکەیدا چی دی؟

شێرەکە لە لانەکەی خۆیدا .... بچووکی دی.

٢. مشکەکە بۆچی دەگەڕا؟

مشکەکە دەگەڕا، بۆ ئەوەی .... بدۆزێتەوە بیخوات؟

٣. مشکەکە لەبەرچی دەلەرزی؟

مشکەکە لە .... دەلەرزی.

٤. مشکەکە چی بە دڵدا هات؟

مشکەکە بە دڵدا هات، کە شێرەکە ....

٥. شێرەکە دەیتوانی خۆی لە تۆڕەکە رزگار بکات؟

نەخێر .... توانای نەبوو خۆی لە .... رزگار بکات؟

٦. مشکەکە بۆ رزگارکردنی شێرەکە چی کرد؟

مشکەکە دەستیکرد بە .... تۆڕەکە.

ڕاهێنان (٢)

ئەم ڕستانە بخوێنەوە:

١. وای زانی دەیخوات.

٢. وای زانی براکەیەتی.

٣. وای زانی نەهاتووە.

٤. وای زانی جەژنە.

٥. وای زانی چاکە.

٦. وای زانی باوکێتی.

ڕاهێنانی (٣)

ئەم پەندە جوان لە تێنووسەکەت بنووسەوە:

﴿ژیری بە گەورەیی و بچووکی نییە﴾

پەشیمانی

ڕۆژێک مێروولەیەک لەناو شارەکەی خۆی هەر لە خۆڕاو بەبێ هیچ هۆیەک تووڕەبوو و لە شارەکە چووە دەرەوە.

گوتی: من دەمەوێ بە تەنیا بژیم، چووە ماڵ و شوێنێکی بۆ خۆی دروستکرد. ئەوجا بەدوای خواردندا گەڕاو چەند دەنکە گەنمەکی پەیدا کردو بردییە ناو ماڵەکەی خۆی. دوای ماوەیەک دەنکە گەنمەکان شینبوونو دەرگای ماڵەکەی لێگیراو دەستی بە هاوار هاوارکرد. کەسوکارەکەی بە هاوارییەوە چوون و رزگاریان کرد پێیان گوت:

تۆ بۆچی ئەوەندە کەللە رەقی و زوو تورە دەبی؟ ئەی نازانی دەنکە گەنم یان هەر تۆویەکی دی نابێت بە ساغی لەناو ماڵدا هەڵبگیرێت بەڵکو دەبێت یەکسەر بکرێت بە دوو پارچەوە چونکە بە ساغی شیندەبێتەوە، دەبێت بزانی کەس بەتەنیا ناتوانێت بژیتو تورە بوونیش رەوشتێکی باش نییە، هەموو کەسێکیش لەناو کەسوکاری خۆیدا بە نرخە.

مێروولە توورەکە دەستی بە گریان کردو گوتی:

زۆر پەشیمانم لەم کارەی کە کردم، بەڵام ئەم جیابوونەوەم وای لێکردم کە تا ژیانم ماوە نیشتمانی خۆموشاری خۆم و کەسوکاری خۆم خۆشبوێت و جێیان نەهێڵم و تورەنەبم.

واتای وشەکان

وشە		واتا
شار	:	باژێڕ
لە خۆڕا	:	ژخۆڕا
شینبوو	:	ڕوا
بە دوای	:	بدووڤ
دەنک	:	دندک

ڕاهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. زیانەکانی توڕەبوون چین؟

٢. کاتێ مێرولەکە دەرگای لێگیرا کێ بەهانایەوە چوو؟

٣. ئایا مرۆڤ دەتوانێت بە تەنیا بژیت؟

چالاكی (١)

مامۆستا باسی پێكەوە ژیانی مرۆڤ بۆ قوتابییان بكات، كە كەس ناتوانێت تەنیا بژیت و هەموو كەسێك پێویستی بەكەسانی دی دەبێت. دەتوانێت پەیوەندی نێوان مامۆستاو قوتابییەكانی وەك نموونە بۆ ئەو پێكەوە ژیانە باس بكات.

چالاكی (٢)

ئەم بۆشاییانە بە وشەكانی ناو لاكێشەكە پڕ بكەوە:

.... مێرولەیە.

.... ئەستێرەن بە ئاسمانەوە.

.... مندالْن لەناو باخەكە.

.... بالْندەیە دەفڕێت.

ئەوانە، ئەمە، ئەمانە، ئەو

چالاکی (٣)

ئـ - منداڵ ب - ئەم منداڵە پ - ئەم منداڵانە

قوتابی ژیر: تۆش ئەم وشانە وەکو ئەوەی سەرەوە لێبکە:

ئـ - ب - پ -

پیاو

کۆتر

گوڵ

مێش

هەنگ

مریشک

چالاکی (٤)

تووڕەبوون چرای بیرکردنەوە دەکوژێنێتەوە

هەموو تووڕەبوونێک پەشیمانی لە دوایە

بە جوانی ئەم دوو دێڕەی لای سەرەوە لەتێنووسەکەت بنووسەوە، پاشان بۆمان باس بکە.

ژینـــــــــــــی لادێ

ژینی لادێ سەیرانـە
گەرچی تۆزێك گرانە
ڕۆژی نەورۆز سەری ساڵ
دەکەونە ئیش کوڕو کاڵ
یا جووت یا جۆگە هێنان
بۆ ئاو داشتن دەغـــڵو دان
یـــا دار بـــڕیـــــنی شاخە
یا خۆ پەرژیـــنی بـــاخە

یا تووتنە یـــا درەو

ناوەستن بە ڕۆژو شەو

یـــا گـیّرە یـا شەن کردن

هەڵمەت بۆ فـەرمان بردن

فـەرقی نییــە نێرو مێ

هەرچی دانیشتووە لەدێ

گشت خەریکی فەرمانن

بـــۆ دەسـهێنانی نـــانن

تا تەواو دەبێت هاوین

تێدەکۆشن زۆر بەتـین

(قانیع)

واتای وشەکان

وشە		واتا
لادێ	:	گوند، دێ
ئاوداشتن	:	ئاودێری
درەو	:	دروێنە، دەغلّ دروونەوە
شەن کردن	:	هەلاڤیتن، دان بەبا
تێدەکۆشن	:	خەبات دەکەن، هەوڵدەدەن
فرمان	:	کارکردن

راهێنان (١)

هۆنراوەکە بخوێنەوەو وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. چەند ئیش‌و کارێکی لادێ بژمێرە؟

٢. لادێییەکان بەچییەوە خەریکن؟

راهێنان (٢)

ساڵ لە چوار وەرز پێکهاتووە، کە یەك بەدوای یەکدا دێن، ریزیان بکە؟

١. زستان

٢. هاوین

٣. بەهار

٤. پایز

راهێنان (٣)

نیشانەی (✓) بەسەر ئەو وشەیەدا بهێنە کە ڕاستە:

ئێمە لە (لادێ، شار) دەژین.

رۆژی نەورۆز (سەری، کۆتایی) ساڵە.

جووتیار (گێرە، دوورمان) دەکات.

دراوسێی باش

ماڵی سیروان‌و ماڵی پەری دراوسێ بوون، باوکی هەردووکیان لێک توڕە ببوون‌و لەسەر منداڵەکانیان قسەیان لەگەڵ یەکتر نەدەکرد.

ڕۆژێك دایکی پەری نەخۆشکەوت‌و پێویستی بە نەشتەرگەری دەکرد. پزیشکەکەی داوای قاپێک خوێنی بۆ کرد. باوکی پەری ئەوەندەی گەڕا خوێنی دەست نەکەوت‌و خوێنی خۆشی لە جۆری ئەو نەبوو.

باوکی سیروان کە زانی، بە پەلە گەیشتە نەخۆشخانەو خوێنی خۆی پشکنی، دیتی لە جۆری خوێنی دایکی پەرییە. بە پزیشکەکەی گوت: من خوێنی پێدەبەخشم.

باوکی پەری سوپاسی کردو پێی گوت: لێم ببوورە، نەم دەزانی ئەوەندە بە کەڵکی دراوسێکەت دێیت.

پەریش سوپاسی سیروانی کردو پێی گوت: نابێت چیدیکە لێک تورە ببین.

واتای وشەکان

وشە		واتا
دراوسێ	:	هاوسێ
نەخۆشکەوت	:	نەساخبوو
پێویست	:	پێدەڤی
بە پەلە	:	بلەز، زوو
پێدەبەخشم	:	دەی دەمێ
چیدیکە	:	چیتر

ڕاهێنان

وەلامی ئەم پرسیارانە بدەرەوە

١. بۆچی باوکی سیروانو باوکی پەری قسەیان لەگەڵ یەک نەدەکرد؟

٢. بۆچی باوکی پەری خوێنی نەدا بە دایکی پەری؟

٣. ئایا دەبێت دراوسێ قسە لەگەڵ یەکتر نەکەن؟

٤. کێ بە هانای دایکی پەری چوو و خوێنی پێ بەخشی؟

٥. پەری چی بە سیروان گوت؟

چالاکی (١)

پێویستە مامۆستا مافی دراوسێ لەسەر دراوسێ بۆ قوتابییان روونبکاتەوە و داوایان لێبکات هەر قوتابییەک باسی مافێك لە و مافانە بکات.

چالاکی (٢)

مامۆستا دەتوانێت لەم بۆنانەدا پرسیار لە قوتابییان بکات کە دەبێت بەرامبەر دراوسێکانمان چۆن بین؟ ئەوجا مامۆستا زیاتر بۆ قوتابییان روون بکاتەوە، بۆنەکانی وەک: جەژن، بووک گواستنەوە، پرسە، نەخۆشکەوتن... هتد.

بولبولێکی داماو

رۆژێکیان سۆلاڤو سۆلین لەسەر ئەوە رێکەوتن کە سەر لەباخچەی گشتی بدەن، پاش ئەوەی گەیشتنە باخچەکە و بەناویا دەسوورانەوە، چاوییان بە بولبولێکی زامار کەوت، کە زۆر داماو بوو. سۆلاڤو سۆلێن هەڵیانگرت و بردیانە ماڵەوە.

له ماڵەوە زامەکەیان تیمارکردو دان و ئاویان بۆ داناو بە دەورو پشتیا دەهاتن، پاشی چەند رۆژێك بولبولەکە وردە وردە بەرەو چاکبونەوە دەچوو پاشان خستیانە ناو قەفەزێکی رەنگینەوە و رۆژانە سەردانیان دەکردو تەماشایان دەکرد زۆر کزو داماوە و لە جاران خراپترە، بۆیە سۆلاڤ بە سۆلینی گوت:

ئەم بولبولە خوازیاری سەربەستیو ئازادییە، بۆیە سۆلین دەرگای قەفەزەکەی کردەوەو بولبولەکە دای لە شەقی باڵو بەرەو خۆری ئازادی باڵی گرتو بەرزبۆوە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
داماو	:	دامای، غەمگین
هاوڕێ	:	هەڤاڵ، برادەر
ئازادی	:	سەربەستی
لق	:	لکـ

ڕاهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. سۆلاڤو سۆلین بڕیاریاندا بۆ کوێ بچن؟

٢. بولبولێکی چۆنیان دیت؟

٣. بولبولەکەیان بۆ کوێ برد ؟

٤. سۆلاڤ چی بە سۆلین گوت ؟

٥. بولبول بۆ کوێ فڕی؟

٦. بۆچی کە سۆلین بولبولەکەی بەردا دەستی بە خوێندن کرد؟

چالاکی (١)

ناوی هەندێك گیانداری سوودبەخش و زیانبەخش بنووسە.

سوودبەخش	زیانبەخش
١.	١.
٢.	٢.
٣.	٣.
٤.	٤.

چالاکی (٢)

پێویستە مامۆستا بۆ خوێندکارانی روونبکاتەوە کە سەربەستی نەک هەر بۆ مرۆڤ، بەڵکو بۆ هەموو گیاندارێک پێویستە. دەتوانێت پرسیاریان لێبکات ئەگەر دایک و بابتان نەهێڵن حەفتەیەک لە ژوورێکی ماڵەوە بێنە دەرەوە هەست بەچی دەکەن؟

منداڵینه، ئاگاداربن

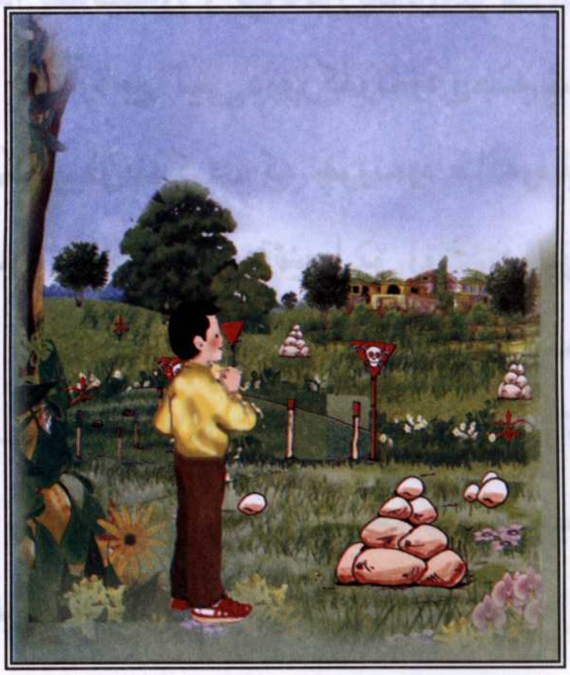

نەوزاد و ئازاد برادەری یەکدی بوون. ماڵیان لە گوندێکی سەر سنوور بوو، کە زۆر بە چڕی و خەستی مینرێژ کرابوو، زۆر حەزیان بە وەرزش و یاریکردن دەکرد. گەلەك جاران دەچوونە دەرەوەی گوندەکەیان، لەو دەشت و دەرە یاری کوردەوارییان دەکرد، چونکە دەیانزانی وەرزش لەشی مرۆڤ بەهێز دەکات.

ڕۆژێکیان لەو ناوە یاری و گەمەیان دەکرد، لەپڕ نەوزاد چاوی بە شتێکی خڕی پلاستیکی سەرنجڕاکێش کەوت کە لەسەر زەوییەکە کەوتبوو، ویستی دەستی بۆ ببات، بەڵام یەکسەر ئەوەی هاتەوە بیر کە زۆر جار مامۆستا پێی دەگوتن، ئەگەر چاوتان بە شتێك کەوت

نەتانزانی چییە دەستکاری مەکەن تا دڵنیا نەبن کە سەلامەتە. چونکە لەوانەیە ئەمە تەڵە بێت بەتایبەتی منداڵان و خوێندکاران دەستی لێبدەن و بەڕوویاندا بتەقێتەوە و بیانکوژێت.

نەوزاد کە ئەمەی هاتەوە بیر لێی دوورکەوتەوە و بە ئازادی ڕاگەیاند، هەردووکیان دەستکارییان نەکرد، کە چوونەوە ماڵەوە باوک و دایک و خەڵکی گوندەکەیان ئاگادارکردەوە ئنجا بۆ ڕۆژی دوایی مامۆستاشیان لێ ئاگادار کردەوە، مامۆستاش بە پەلە بنکەی پۆلیسی لێ ئاگادار کردەوە. ئەوانیش پسپۆڕی تایبەتییان نارد، بۆیان دەرکەوت کە شتە خڕەکە مین بووە و وەك تەڵە دانرابووەوە ئینجا تەڵەکەیان پووچەڵ کردەوە و منداڵانیان لە کارەساتێکی ترسناک ڕزگار کرد.

واتای وشەکان

وشە		واتا
سنوور	:	تخوب
حەز	:	ئارەزوو
گەلەک	:	زۆرجار
بتەقیتەوە	:	بپەقیت
دەستکارییان نەکرد	:	دەستیان لێنەدا
بە پەلە	:	بلەز، بەخێرایی
ترسناک	:	مەترسیدار، پڕ مەترسی

ڕاهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. نەوزداو برادەرەکەی حەزیان بەچی دەکرد؟

٢. بۆچی نەوزادو ئازاد دەستکاری پێنووسەکەیان نەکرد؟

٣. مامۆستا کێی ئاگادار کردەوە؟

ڕاهێنان (٢)

ئەم بۆشاییانەی خوارەوە بە وشەی گونجاو پڕ بکەوە:

١. نەوزادو ئازاد لەو دەشتو دەرەدا .... دەکرد.

٢. وەرزش .... بەهێز دەکات.

چالاکی

وشە پێچەوانەکان بە هێڵێک بە یەکتری بگەیێنە

نزیك	لەسەر خۆ
دەرەوە	گشتی
بەهێز	دوور
بە پەلە	ناوەوە
تایبەتی	بێ هێز

میرێکی ناودار

بنەماڵەی بەدرخانییەکان میللەتپەروەر ڕۆشنبیرو نیشتمانپەروەر بوون، میری زاناو داناو مێرخاسیان لێ هەڵکەوتووە، یەک لەو میران جەلادەت بەدرخان بوو، کە لە ساڵی (١٨٩٣)ی زایینی لە شاری ئەستەنبول هاتۆتە دونیاوە.

جەلادەت بەدرخان هەمیشە دڵسۆزی پرسی ڕەوای میللەتەکەی بووە، بەشداری لە شۆڕشی شێخ سەعیدی پیران و ئاگریداغدا کردووە. میرێکی ڕۆشنبیر بووە، گۆڤاری (هاوار)ی لە شام دەرکردووە، بۆ یەکەم جار پیتی لاتینی بۆ نووسینی کوردی داناوە. لەتەمەنی پەنجاو هەشت ساڵیدا لە ساڵی (١٩٥١)ی زایینی لەنەخۆشخانەی فەڕەنسی لە شام کۆچی دوایی کردووە.

واتای وشەکان

وشە	واتا
بنەماڵە :	ماڵبات
نیشتماپەروەر:	وڵاتپارێز
مێرخاس :	دلێر
پرس :	دۆز، کێشە

ڕاهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. میر جەلادەت بەدرخان کێ بوو؟

٢. کەی لەدایکبووەو کەی کۆچی دوایی کردووە؟

٣. بەشداری لە کام شۆڕشدا کردووە؟

٤. بۆ زمانی کوردی چی کردووە؟

٥. کێ بۆ یەکەمین جار پیتی لاتینی بۆ نووسینی کوردی داناوە؟

چالاکی (١)

ماموٚستا، روٚڵی میر جەلادەت بەردخان لە بواری روٚشنبیری بوٚ قوتابییان روونده‌کاتەوە، دەرهێنانی گوٚڤاری (هاوار) بە نموونە باس دەکات، هەروەها دانانی پیتی لاتینی بوٚ نووسینی کوردی.

چالاكی (٢)

ناو + دار = ناودار

تۆش ئەمانەی خوارەوە وەكو سەرەوە لێبكە:

دڵ + دار =

دین + دار =

پارە + دار =

گوهـ + دار =

خێزان+ دار =

بەهرە + دار =

ناز + دار =

برین + دار =

هەرەوەز

کوڕێ بوو ناوی دارا بوو
وریاو زیرەك‌و دانــابــوو
هەرچی کەوتە بەر چاوانی
دەچــووە بنــج‌و بــناوانــی
ڕۆژێ ئەوە دیقەتی کـرد
تەنیا مێرولەیەکی ورد
لـە دەنــکە گەنمێ ئالاوە
زۆر بەدەستییەوە داماوە
چەندی ئەکرد بۆی نەدەبرا
هــێزو قــووەتــی لــێبڕا
ئەمجا ماندوو بوو لێیدا ڕۆی
هــی تری هێنا لەگەڵ خۆی
چوونە سەری‌و کاتێ زانی
گەنمیان برد بە ئــاســانی
دارا لــەمــە عیبرەتی گرت
پەندێکی باشی لێوەرگرت
وتی هەر کارێ گــرانە
بە هەرەوەزی ئاســانـــە

(بێکەس)

واتای وشەکان

وشە		واتا
دیقەتی کرد	:	لێیورد بووەوە
دەچووە بنجو بناوانی	:	لێیدەکۆڵیەوە
بۆی نەدەبرا	:	نەیدەتوانی بیبات
هەرەوەز	:	هاریکاری، زیارە

دەستپاکی

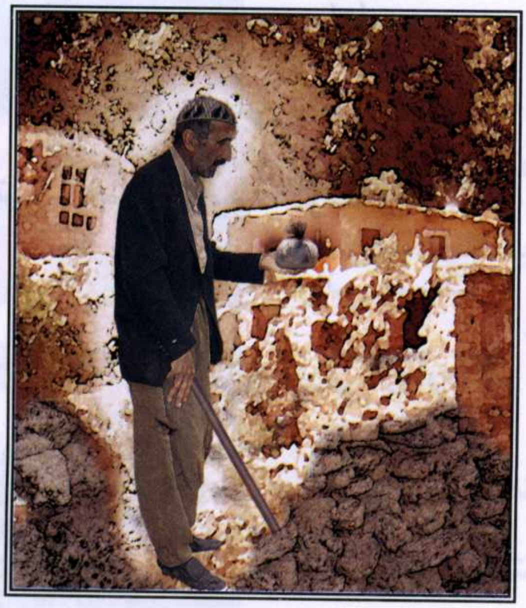

ڕۆژێك لە ڕۆژان، کرێکارێکی هەژار دیواری ماڵی پیاوێکی دەوڵەمەندی دەڕووخاند، لەکاتی ئیشکردندا توورەگەیەکی پڕ لە زێڕی دۆزییەوەو هەڵیگرتەوە، تا خاوەن ماڵەکە هاتەوە، دایەوە دەستیو گوتی:

((گەورەم ئەم تورەگەیەم لە کاتی ئیشکردندا دیتەوە)).

پیاوەکە زۆر دڵی پێ خۆشبوو، پێی گوت:

((لەمێژە ئەم زێڕەم لەژێر ئەم دیوارەدا شاردبۆوەو جێگەکەکەم نەدەدیتەوە، گەلێک بە دوایدا گەڕام، بەڵام نەم دۆزییەوە، نیشانەی ڕاستی ئاخافتنەکەشم ئەوەیە کە دوو سەد زێڕی تێدایە)).

ئەوجا لە کرێکارەکەی داواکرد، کە زێڕی ناو تورەگەکە بژمێرێت کە ژماردی دیتی دووسەد زێڕە.

بە دڵخۆشی دایەوە دەست خاوەن ماڵەکە، دەوڵەمەندەکەش لەبەر راستگۆیی‌و دەستپاکی بیست زێڕی دا بە کرێکارەکە.

واتای وشەکان

وشە		واتا
نیشانە	:	بەڵگە
خواست	:	داواکرد
دەڕووخاند	:	هەرفاند، رماند
دیتەوە	:	دۆزییەوە
زێڕ	:	ئاڵتون

ڕاهێنانی (١)

ئەم وشانە بخە رستەی تەواوەوە:

(دایك، شێر، منداڵ، کۆتر، کەو)

راهێنان (٢)

وەڵامی ئەم پرسیارانە تەواوبکە:

١. کرێکارەکە چی دەکرد؟

کرێکارەکە لەماڵی پیاوێکی دەوڵەمەند ....

٢. کرێکارەکە چی دیتەوە؟

..............یەکی دیتەوە گەلێک .... تێدابوو.

٣. کرێکارەکە چی بە خاوەن ماڵەکە گوت؟

کرێکارەکە بە خاوەن ماڵەکەی گوت: ((گەورەم ئەو .... لەکاتی ئیشکردندا دۆزییەوە)).

٤. خاوەن ماڵەکە داوای چی لە کرێکارەکە کرد؟

خاوەن ماڵەکە داوای لە کرێکارەکە کرد کە زێڕی ناو کیسەکە ....

٥. بۆچی خاوەن ماڵەکە بیست زێڕی دا بە کرێکارەکە؟

خاوەن ماڵەکە لەبەر راستگۆییو .... بیست زێڕی دا بەکرێکارەکە.

٦. ئەگەر تۆ هەر شتێکت دۆزییەوە، چی لێدەکەیت؟

کولێرە

دایکی بارامو زارا هەشت نۆ کولێرەی لە تەنـدوور دەرهێنـاو لـەژێر قولێنەی سەر کەندووی ئاردەکەدا شاردییەوە، زاراو بارام، ئەملا گـەڕان کولێرە نەبوو، ئەولا گەڕان کولێرە نەبوو.

زارا دەستی دایکی گرتو گوتی:

- دایە گیان تو سەری خاڵم سەرو کولێرەمان بدەیە.

دایکیان گوتی:

- با باوکتان لە ئاش بێتەوە.

بارام دەستی بە نووزە نووز کردو گوتی:

- دایەگیان زۆرم برسییە. هیچ نەبێت لە تێ کولێرەمان بدەیە.

دایکی گوتی:
کورِم هەکا باوکتان گەڕایەوە. ئەو کاتە هەموو پێکەوە دادەنیشین‌و هەر کەسە کولێرەی خۆی دەخوات. بەڵام ئێستا نە باوکتان لە ماڵەو نە کولێرەکانیش دیارن.
بارام گوتی:
باشە ئەوە باوکمان لە ئاشە، ئەی کولێرەکان لەکوێن ؟
دایکی گوتی:
بۆ سەردانی گەنمی کێڵگەکان چوون.
زارا پرسی:
جا کولێرە چی گەنمە؟
دایکی گوتی:
ئەی نازانن کولێرە کیژی خاتوو گەنمە؟
بارام گوتی :
ئەی گەنم کیژی کێیە؟
دایکی گوتی:

گەنم کچی داپیرە زەوی‌و باپیرە بارانە.

ئەمان لەم قسانە بوون، باوکیان لە ئاش گەڕایەوەو هەشت نۆ کولێرەی زەردی جوانیش سەریان لەژێر قوڵینەکەی سەر کەندووی ئاردەکەوە دەرهێناو زاراو بارامیش دایانە قاقای پێکەنین.

واتای وشەکان

وشە	واتا
کولێرە	: ئەستورک
قوڵینە	: سەبەتە، جێنان، تریانە
کەندووی ئاردەکە	: کوانوی ئارد

راهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. دایکی زاراو بارام کولێرەکانی لە کوێ شاردەوە؟

٢. باوکی زاراو بارام لەکوێ بوو؟

٣. کولێرە چی گەنمە؟

٤. زاراو بارام کە باوکیان گەڕایەوە چیان کرد؟

راهێنان (٢)

ئەم دوو وشانەی خوارەوە چیان کەمە، بۆیان دابنێو لە پاشاندا بیان خوێنەوە:

نان .... دۆ

گەنم .... جۆ

باوکك .... کوڕ

بزن .... مەڕ

بەفر .... باران

چالاکی

ئەم پەندە بە خەتێکی خۆش لە دەفتەرەکەتدا بنووسە.

(بە هۆی گوڵە گەنمێکەوە سەد گوڵە زیوان ئاو دەخواتەوە)

دوو مێشووله

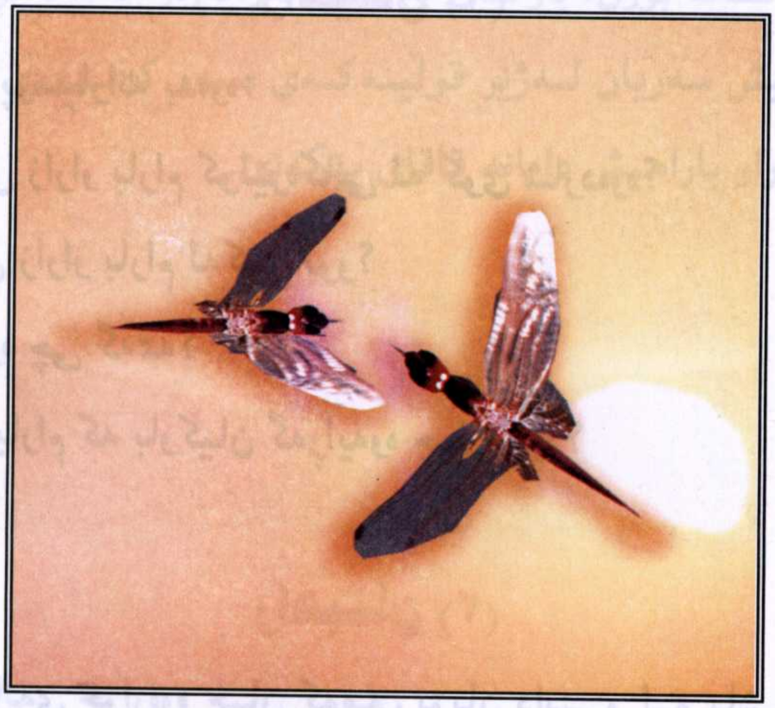

دوو مێشووله سەریان بە یەکدا کردبوو لەگەڵ یەك دەئاخافتن.

مێشوولەی یەکەم: لە کوێوە دێیت؟

مێشوولەی دووەم: لە شارەوە دێم.

مێشوولەی یەکەم: هیچت دەستکەوت؟

مێشوولەی دووەم: ئەدی چۆن؟ خوێنی سێ کەسانم مژیو هەرسێکیانم تووشی نەخۆشیی لەرزو تا کرد.

مێشوولەی یەکەم: هەروەها بە ئاسانی؟

مێشوولەی دووەم: ئەرێ، بە ئاسانی چی؟

لەوانە بوو تووشی هەزار ناخۆشی ببم. سەرم بە ماڵێکدا کرد، پەنجەرەکەی تەلبەند کرابوو.

بۆ ماڵێکی دیکە چووم، ئەویش دەرمانیان پێوە کردبوو وەخت بوو بێهۆش ببم.

بۆ ماڵێکی دی چووم، لەناو پەردە کوللەدا نووستبوون.

مێشوولەی یەکەم: دوایی؟

مێشوولەی دووەم: دوایی گەڕام... گەڕام تا ماڵێکی دیکەم دۆزییەوە.

تەماشام کرد سێ چوار کەسی تێدا نوستبوون،

نە تەلبەند کرابوو، نە دەرمانی پێوە کرابوو، نە پەردە کوللە.

بێتۆش ناخۆش تێرو پڕ خوێنەکەیانم مژی.

مێشوولەی یەکەم: نۆشی گیانت بێت، بەڵام نەت بیستووە چی قەوماوە؟

مێشوولەی دووەم: چی بووە ماڵ وێران؟

مێشوولەی یەکەم: دوێنی چوار پێنج کارمەندی تەندروستی بە دەرمان وردو درشتیان لەناو بردین. بەڵام باشبوو، من بەرنەکەوتم.

مێشوولەی دووەم: ئەی هاوار هەی! کەواتە بەم زووانە هەموو بڵاو دەبینەوە... جا بەبێ خوێن مژین بەچی بژین؟

هەردوو مێشوولە ماوەێیک بێدەنگ بوون پاشان بڕیاریاندا کە زەلکاوە ژەهراوییەکەیان بەجێ بهێڵنو بۆ زەلکاوەێکی دوور بار بکەن...

واتای وشەکان

وشە	واتا
مێشوولە	: پێشکە
دەئاخافتن	: گفتوگۆیان دەکرد
باربکەن	: کۆچ بکەن
ئاسانی	: ساناهی
زەلکاو	: ئاوی بۆگەن
درشت	: گەورە

راهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەرەوە:

١. دوو مێشوولە سەریان بە یەکدا کردبوو، چییان دەگوت؟

٢. مێشوولە زیانی چییە بۆ مرۆڤ و کام نەخۆشی تووشی مرۆڤ دەکات؟

٣. چۆن لە مێشوولە خۆمان بپارێزین؟

٤. دوژمنی مێشوولە چییە؟

٥. پزیشک چۆن خزمەتی ولاتەکەی دەکات؟

راهێنان (٢)

ئـ- کرد

ب- کردبوو.

تۆش ئەم وشانەی خوارەوە وەك نموونەی (ب) لێبکە:

گرت

پاراست

برد

نوست

سڕی

ئەرکی ماڵەوە

ئەمانە زیانیان چییە؟

(مێشوولە، زەلکاو، مێش، مشک)

ئەنجامی لە خۆبایی بوون

لە پشووی نیوەی ساڵ چوومە سەردانی ماڵی باپیرم کە لە گوندێکی خۆش، لە بناری چیای سەفین دەژین، شەوێکیان داپیرە ئەڤ چیرۆکە خۆشەی بۆ گێڕاینەوە.

داپیرە گوتی: ڕۆلە خۆشەویستەکانم

لە دارستانێک کۆمەڵە درەختێك دەوری دار چنارێکیان گرتبوو، لە زیانی باو وبۆران و زریان دەیان پاراست. دار چنار ساڵ لەدوای ساڵ هەڵدەچوو، بڵندتر و بەهێزتر دەبوو تاوای لێ هات بەسەر هەمووان کەوت.

دار چنار لە خۆبایی بوو، فەرمانی دا:

ئەم دار گوێزەی لای راستم ببڕن چونکە پێشی هەتاوی لێگرتووم، رۆژێکی دی گوتی: ئەڤ دار سێوەی ژێر پێم دا پاچن چونکە رەگو ریشەی لەهی من ئالاوە.

بەم جۆرە بە فەرمانی دارچنار هەموو دارو درەختەکانی دەوروبەری هاتنە بڕینو خۆی بە تەنیا مایەوە.

رۆژێک بایەکی توند هەڵیکردو دارچناری بەملاو بەولادا برد، هەر چەندە رەگو ریشەی لە قوڵایی زەوی قایم کردبوو، بەڵام توانای خۆڕاگرتنی نەبوو، لەناکاو قرچەی لێوەهات، پشتی تێکشکاو کەوتە سەر زەوی.

داپیرە گووتی: رۆڵەکانم ئەگەر مرۆڤیش لە خۆبایی بوو وەکو ئەو دارچنارەی ناو ئەو دارستانە بە زەویدا دەکەوێتو پشتی دەشکێت*.

واتای وشەکان

وشە	واتا
پشوو :	حەسانەوە
باو بۆران :	بای توندو بەهێز کە بارانیشی لەگەڵ بێت
هەڵدەچوو :	بڵند دەبوو
لە خۆبایی بوو:	فیزی لێ پەیدا بوو
داپاچن :	لقو قەدی ببڕن
لە ناکاو :	لەناوەخت، لە پڕ

* بە دەستکارییەوە لە گوڵبەهارە کتێبی (٢) ئەحمەدی کاکە مەمی وەرگیراوە.

راهێنان

وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەوە:

١. بۆچی کۆمەڵە درەختەکە دەورەی دارچناریان گرتبوو؟

٢. دارچنار فەرمانی چی دا؟

٣. مرۆڤی لە خۆبایی بوو چی بەسەر دێ؟

چالاکی (١)

خوێندکاری خۆشەویست/ ناوی پێنج داری بەردارو پێنج داری بێ بەر بێژەو پاشان لە تێنووسەکەت ناوەکانیان بنووسە.

چالاکی (٢)

بەهێز = بەهێزی

قوتابی ئازیز/ تۆش ئەمانەی خوارەوە وەك نموونەی سەرەوە لێ بکە:

بلند = ...

جوان = ...

کورت = ...

خۆش = ...

زیرەك = ...

مەزن = ...

نەرم = ...

چالاكی (٣)

ئاگر + دان ⟵ ئاگردان

قوتابی خۆشەویست/ تۆش ئەمانەی خوارەوە وەك نموونـەی سـەرەوە لـێ بکە:

گوڵ + دان ⟵ ....

شەکر + دان ⟵ ....

چا + دان ⟵ ....

خوێ + دان ⟵ ....

کوردستانمان شیرینه

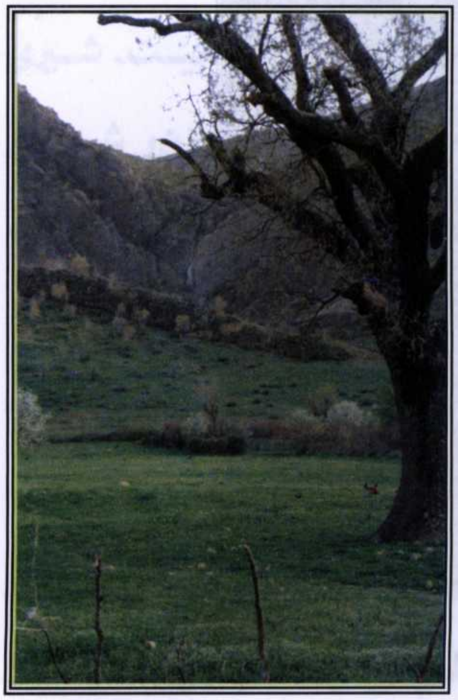

کوردستانمان شیرینـــــه
خاکـو ئاوی زێڕینـــــــه
شاخو دۆڵی بەفرینـــــه
لەسەر ڕووی ئەم زەمینه
ئاوی گەلێ سازگـــــاره
هەوای خۆشو لەبـــاره
خاوەن گەلێ نـــاوداره
لەناو جیهاندا دیـــاره
خـــوایه هەر ئاوەدان بـــێ
جێگەی خۆشیو سەیران بێ

(ئیدریس عه بدوڵا مستەفا)

پــەز

لاله شاسوار باخـەوانی چاکە، حـەز لـە دارو درەخـت دەکـات، لـە باخەکەیدا هەموو جۆرە داری میوەیەك هەیە.

رۆژێکـ دوو مەڕ لە مەڕەکانی کاکـ رۆستەم هاتبوونە نـاو باخەکـەی لاله شاسوار زیانیان بە باخەکە گەیاندبوو. مام خدر بەمـە تـوڕە بـوو. چوو گازاندەی لە کاکـ رۆستەم کردو پێی گوت:

- من نازانم ئەم پەزانەی تۆ سوودیان چییە؟ بۆ وازیان لێ ناهێنیت؟ بۆ نایبیت وەکو من ببیت بە باخـەوان، هەمیـشە لـەنێو گـوڵو چـیمەنو دارستاندا بژیتو کام میوەی خۆشە بیخۆیت؟

کاک ڕۆستەم وەڵامی دایەوە:

- لالۆ شاسوار! پەزەکانی من ئەگەر سوودیان لە درەختەکانی تۆ زیاتر نەبێت کەمتر نییە!

با پێت بڵێم: مەڕەکەی من دەزێت، بەرخێک یا دووانی دەبێت. شیری هەیە دەیدۆشین. لە شیرەکەی ماستو فرۆ پەنیرو فەریکەڕۆنو شیرێژو کەشکو گەلێک شتی دی دروستدەکەین. هەموو ساڵێک مەڕەکانم بە جەو دەبڕمەوەو لە خورییەکانیان ئەم شتانە دروستدەکرێت:

شاڵی رانکو چۆغە، فەرەنجیو پەستەک، گۆرەویو لەپک، پووزەوانە، بەرماڵو جاجم، بەڕەو مافوور، تیڕو گەلێک پێویستی دیکەی ناو ماڵ. ئەگەر حەزمان لە گۆشت کرد سەری دەبڕینو جگە لە گۆشت سەرو پێو سیو جەرگەکەشی دەخۆین. ئەمجا پێستەکەی دەکەین بە بەری کورکی زستانان یا دەیکەن بە مەشکەو کوندەو هەمبانە. دەهۆڵو دەفو قایشو قڕوش زینی ولاخیشی لێدەکرێت.... کەواتە.

پەزەکانی من بێسوود نینو بە کەڵکن.

لالە شاسوار پێکەنیو گوتی: باشە کاك ڕۆستەم ئەوا زانیم.

پەز سوودی زۆرە، بەڵام مەهێڵە بچنە ناو باخەکەی منەوە.

کاک ڕۆستەم لە وەڵامدا گوتی:

وەی بەسەر هەردوو چاوم

واتای وشەکان

وشە		واتا
پەز	:	مەڕو بزن
گازاندە	:	گلەیی
جەو	:	قەلەغ، مەقەسی مەڕ بڕینەوە.

ڕاهێنان (١)

وەڵامی ئەم پرسیارانەی خوارەوە بدەوە:

١. بۆچی لالە شاسوار توڕە بوو؟

٢. لە کۆتایی گفتوگۆ کاکە ڕۆستەم بەڵێنی چی بە لالە شاسوار دا؟

٣. پێستی مەڕو ماڵات بۆچی بەکاردێت.

ڕاهێنان (٢)

١. ناوی پێنج بەرهەمی شیری مەڕ بژمێرە.

٢. ناوی پێنج شت بڵێ کە لە خوری دروست دەکرێن.

پێڕست

ژ	بابەت	لاپەڕە
١.	لەسەرەتای ساڵەوە (هۆنراوە)	٣
٢.	رەوشتی باش	٦
٣.	چۆلەکە و رێوی	١٠
٤.	ددانەکانمان	١٣
٥.	قوتابیم (هۆنراوە)	١٨
٦.	ئەنجامی درۆ کردن	٢١
٧.	زانایەکی نەمر	٢٦
٨.	سەیرانەک ل کوردستانێ	٣٢
٩.	کۆتر و مێروله	٣٧
١٠.	کوردستان (هۆنراوە)	٤٢
١١.	زستانی کوردستان	٤٥
١٢.	شێوازی ئاخاوتن	٤٩
١٣.	شێرو مشک	٥٢
١٤.	پەشیمانی	٥٦
١٥.	ژینی لادێ (هۆنراوە)	٦١
١٦.	دراوسێی باش	٦٥
١٧.	بولبولێکی داماو	٦٩
١٨.	منداڵینە ئاگاداربن	٧٣
١٩.	میرێکی ناودار	٧٦

.٢٠	هەرەوەز (هۆنراوە)	٨٠
.٢١	دەستپاکی	٨٢
.٢٢	کولێرە	٨٦
.٢٣	دوو مێشولە	٩٠
.٢٤	ئەنجامی لە خۆبایی بوون	٩٥
.٢٥	کوردستانمان شیرینە (هۆنراوە)	٩٩
.٢٦	پەز	١٠٠

تیراژ (١٣٩٠٠٠) ژمارەی سپاردن (١١٢٧) ساڵی ٢٠٠٨ نرخ (١٢٥٠) دینار

چاپی یەکەم ٢٧٠٨ کوردی ٢٠٠٨ زایینی

چاپخانەی الاتحاد - لوبنان